

Promień w chmurach wschodnich.

/ artykuł Obserwera z dnia 5.IX.1920 /.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Jeszcze wojna polsko rosyjska nie skończona, wobec czego można postawić bardzo wiele nowych prognostyk. Możliwa jest wojna między Finlandją a Rosją, Mezopotamja jest w stanie wrzenia, Włochy i Jugosławja nieporozumieli się jeszcze w sprawie Adryatyku, Serbja i Czarogórze wciąż jeszcze na rozdrożu, stan w Irlandji nie wskazuje poprawy, Niemcy zrobiły się celem zabiegów wschodu jako sojusznika przeciwko zachodowi, zachód zaś szuka w nich sprzymierzeńca przeciwko wschodowi, plemiona tatarskie na Kaukazie rwą się do dania odwetu Rosji, Turcy i Arabowie szykują się do wyciągnięcia jaknajwiększych korzyści z obecnego zamętu, trudności polityczne zewnętrzne powiększone są groźbą strejków wewnętrznych.

Tak się przedstawia sprawa na świecie. Sprawa pokoju zrobiła się koniecznością tak żywotną, tak nagłą, że nie jak oprócz jego zrealizowania za wszelką cenę nie może uratować Europy od całkowitej i ostatecznej zagłady. Na szczęście są pewne widoki na jego urzeczywistnienie. Marszałek Piłsudski wśluchuje się ^w głos rozsądku Państw Koalicji, który odbija się echem w jego Państwie. Książę Sapieha, polski minister spraw zagranicznych, jest obecnie najlepszym i najwięcej wpływową osobą w Warszawie. Stał on na drodze rzeczywistego męża stanu. O ile rokowania pokojowe mają być kontynuowane w Rydze Sapieha musi pozostać na jego stanowisku,

Polska musi uporządkować również stosunki swoje z Litwą. Musi ona obecnie zrezygnować z wykonania wskazówek Piłsudskiego. Gdy szalony marszałek poleca "linje Hindenburga" rozpoczynająca się od Dąwiny jako podstawę porozumienia polsko - litewskiego równosilnym to jest aneksji. Zadawalniający pokój między Rosją i Litwą został ratyfikowany 6 sierpnia. Polska musi się z tym pogodzić i być gotową do uszanowania niepodległości Litwy bez wszelkich zastrzeżeń tak samo jak żąda tego wobec ^wsej własnej

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New YorkPILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

niepodległości. Gdyby cały problemat wschodni znalazłby swoje rozwiązanie na proponowanej kilka tygodni temu konferencji w Londynie Polska prawdopodobnie zdobyła by się, zmuszona przez okoliczności, na krok wspaniałomyślny względem Litwy. Obecnie ma ona możliwość uczynienia kroku znacznie wspaniałomyślniejszego.

Wobec tego że akcja przywrócenia pokoju na wschodzie jest w toku myśl konferencji londyńskiej musiałaby odżyć. Niepodległość Litwy została już uznana przez Moskwę. Została ona również uznana przez Warszawę. Generał Wrangel dowiódł, że jego śmiałe przedsięwzięcie na południu uwieńczy się powodzeniem, nie można oczekiwać od niego jakichś słabostek względem Państw ościennych. Lloyd George dobrze by zrobił, jeżeli po powrocie swoim przystąpi do praktycznego urzeczywistnienia projektu swego, dotyczącego zwołania ogólnej konferencji celem rozpatrzenia powyższych spraw.

Za zgodność tłumaczenia:

szef
szef
KACHELNE DOWODZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L Dz 5165 dnia 1 / 19. r.
szef. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York